

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

про нововведення в системі охорони здоров'я

Підстава: рішення експертної
Проблемної комісії
«Радіаційна медицина» МОЗ та
НАМН України,
протокол №4 від 01.10. 2018 р.

УПРАВЛІННЯМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ОБЛАСНИХ ДЕРЖАВНИХ
АДМІНІСТРАЦІЙ, ДЕПАРТАМЕНТУ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я КИЇВСЬКОЇ
МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОЦІНКА РИЗИКІВ ВИНИКНЕННЯ РАКУ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ
СЕРЕД УЧАСНИКІВ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ АВАРІЇ НА
ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

УСТАНОВА-РОЗРОБНИК:

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ
ЦЕНТР РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ
НАМН УКРАЇНИ»

А В Т О Р И :

проф. д-р мед.н. ПРИСЯЖНЮК А.Є.,
канд. мед. н. ГУДЗЕНКО Н.А.,
канд.біол.н. ФУЗІК М.М.,
ТРОЦЮК Н.К.,
БАБКІНА Н.Г.,
ХУХРЯНСЬКА О.М.,
проф. д-р біол. н. ЧУМАК В.В.
канд. физ.-мат. н., БАХАНОВА О.В.

м. Київ

Суть впровадження: підвищення достовірності прогнозування захворюваності на рак щитоподібної залози серед учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Пропонується для впровадження в спеціалізованих медичних установах, що проводять диспансерний облік осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для цілеспрямованого моніторингу і раннього виявлення захворювань на рак щитоподібної залози у ліквідаторів.

В інформаційному листі наведені результати досліджень, проведених у рамках науково-дослідної роботи «Дослідження внеску радіаційного фактору у формування захворюваності на злоякісні новоутворення окремих груп постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС за результатами 30-річного періоду спостереження» (№ держреєстрації 0116U002478), виконаної за науковим планом НАМН України.

Чорнобильська аварія, що трапилась 26 квітня 1986 року, призвела до широкомасштабного радіаційного опромінення різних контингентів населення. Найбільш опромінена група включає понад 500 тисяч осіб (переважно чоловіків), які брали участь в аварійних роботах у 1986 - 1990 роках. Згідно з науковим прогнозом вони є групою населення із найвищим ризиком виникнення радіаційно зумовлених злоякісних новоутворень, особливо раку щитоподібної залози.

Досліджувана когорта з 150 813 ліквідаторів чоловічої статі була сформована на базі даних Державного реєстру України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Вона складається із ліквідаторів, які мешкають у шести областях України (Київській, Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Черкаській, Чернігівській), а також у місті Київ, що становить приблизно 60% від усіх УЛНА, зареєстрованих у ДРУ.

Початком періоду спостереження для кожного члена досліджуваної когорти була дата реєстрації особи в ДРУ. Кінцевою точкою спостереження були: дата діагностики раку щитоподібної залози, дата смерті, остання дата відомого життєвого статусу або 31 грудня 2012 року (кінець досліджуваного періоду), залежно від того, що сталося раніше.

Накопичення інформації про захворювання на рак щитоподібної залози в досліджуваній групі здійснювалась шляхом аналізу відібраних випадків цієї патології із бази даних ДРУ та порівняння їх із даними Національного канцер-реєстру України (НКРУ).

Через 30 років після Чорнобильської катастрофи інформація про індивідуальні дози залишається невизначеною: офіційні дозові записи доступні лише для 42,5% з 229 219 ліквідаторів, зареєстрованих в ДРУ. Середнє значення офіційно зареєстрованої дози на усе тіло, склало, за даними UNSCEAR, 2008, приблизно 0,186 Зв у 1986 році, 0,127 Зв в 1987 році, 0,057 Зв у 1988 році, 0,049 Зв у 1989 р. та 0,051 Зв у 1990 р. Середнє значення за весь період 1986-1990 рр. становить приблизно 0,151 Зв.

Для розрахунку дозозалежних ризиків раку щитоподібної залози було

використано дві альтернативні оцінки доз: офіційні дозові записи щодо загального опромінення, які опубліковані у звіті UNSCEAR, 2008, а також результати реконструкції доз на червоний кістковий мозок за допомогою аналітичного методу RADRUE. Ці альтернативні оцінки були зведені до порівнюваних величин, тобто до доз на щитоподібну залозу

Протягом усього періоду спостереження (до 31 грудня 2012 р.) в когорті виявлено 216 випадків захворювання на рак щитоподібної залози. Це число є значно вищим, ніж розраховане очікуване число – 64,4, що зумовило підвищену величину стандартизованого співвідношення захворюваності - $SIR = 3,35$ (95% довірчий інтервал (ДІ) 2,91–3,80). При цьому найвищі значення SIR були серед учасників аварійних робіт в 1986 р. ($SIR=3,65$ (3,07–4,24)), а також серед осіб із невизначеним роком участі ($SIR=5,88$ (3,30–8,46)), що опосередковано свідчить про їх належність до групи «ранніх ліквідаторів».

Показники надлишкового абсолютного ризику $EAR/104$ людино- років, грей, за даними альтернативних варіантів розрахунків у поточному дослідженні українських ліквідаторів впродовж 1986–2012 рр., коливаються у межах від 1,86 (95% ДІ 0,47–3,24) до 2,07 (95% ДІ 0,53–3,62) на 10.000 людино-років, грей. Надлишковий відносний ризик (ERR / Gy) за проведеними розрахунками коливається у межах від 2,38 (95% ДІ 0,60–4,15) до 2,66 (95% ДІ 0,68–4,64) у розрахунку на 1 Гр.

У поточному дослідженні був виявлений достовірний зв'язок між величиною дози на щитоподібну залозу, згідно з результатами альтернативних оцінок доз, та ризиком захворюваності ліквідаторів на рак цієї локалізації упродовж більш ніж 25 років після Чорнобильської аварії.

Встановлені особливості захворюваності на рак щитоподібної залози свідчать, що учасники ліквідації наслідків аварії в цілому, та особливо 1986 року участі, є популяційною групою найвищого ризику розвитку раку щитоподібної залози. Ризик цього захворювання пов'язаний із отриманою дозою зовнішнього опромінення (потенційно – також і внутрішнього). Наразі є актуальною необхідність поглибленого медичного моніторингу УЛНА із особливою увагою до стану щитоподібної залози, оскільки міжнародний досвід свідчить про те, що надлишковий ризик виникнення раку після опромінення цього органу є довготривалим, тобто ще не є реалізованим повністю.

За додатковою інформацією з цієї розробки звертатися до авторів листа: ДУ «Національний Науковий центр радіаційної медицини НАМН України», Присяжнюк А.Є., Гудзенко Н.А., Фузік М.М., Троцюк Н.К., Хухрянська О.М, Чумак В.В., Баханова О.В. тел. (044) 452-16-34
